

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ARADÉNYI ÉLET

Arad, 1933. IX. 11.
II. évf. 26. sz. — 20 lei

TARTALOM:

A munkanélküli intellektuel. — A kultüremberiség véd- és dacszöveisége szükséges az európai béke védelmére. — Nemzetközi veszedelemmé váltak az öndicsérő diktatúrák. — Háborus veszedelem Európa közepén. — Óvás! Ruhatári díjakat ellenőrző fő- és albizottságokat is küldjön ki a Magyar Párt a színházhoz. — Lassalle Ferdinánd balálának évlordulója. Egy román bojárral vívott párbajának lett áldozata a kiváló szociológus. — Klubbok, mint kétes egzisztenciák bevehetetlen végyvárai. — Akiknek már az is jó, ha fedél alatt lehetnek. — Utószezon a strandkabinokban. — Otthon is éhen vesztünk volna. — Ahogy mostanában a munkaalkalmak kinéznek!... — Mozi a Harmadik Birodalomban. — Féreghalászat a mocsár lecsapolása helyett. — Humor. — Stb., stb.

L. Schutz

**posztóárunagy-
kereske-
dés.**

**ARAD,
Bul. Regina Maria**

Őszi ruhákat, kabátokat legszebben fest, tisztít,
valamint gallérokat legolcsóbban fényez

KNAPP

v. Weitzer-u. 11 modernül berendezett vállalata v. Magyar-u. 10

**Női kabátok, kosztümök, estélyi-
és alkalmi ruhák**

N a g y I m r e

női divatszalonjában

legújabb divatlapok szerint izlésesen, a mai viszonyoknak megfelelő árakban készülnek. Arad, Strada Eminescu (Deák F.-ucca) 2.

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Őszi öltönyök és kabátok. Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetem.-ként. Nyiltér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig. ARAD.

Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizot-
tak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

A munkanélküli intelektuel

(Beküldött kézirat)

(Arad) Midőn a munkanélküliség problémájáról beszélünk vagy hallunk, akkor általában a fizikai munkásosztályra, vagy az egyszerű napszámosra gondolunk, mintha az intellektuelek között nem volna munkanélküliség. Nem gondolunk azokra, akik érettségi bizonyítvánnyal avagy valamely egyetem diplomájával a zsebükben állás nélkül vannak! és nem tudnak elhelyezkedni-

Nem gondolunk ezekre, mert állandóan körülöttünk forognak, ugyanúgy járnak, mint azelőtt, vagy mint mi, csak a ruhájuk kifordított és homlokukon a gond mélyebb ráncokat szántott, mint nekünk, de nem panaszkodnak, nem szerveződnek, nem követelődznek, hanem csendben otthon írják az apróhirdetésekre ajánlataikat, másolják bizonyítványaikat melyekre már előre tudják az udvarias választ... „hogya a legnagyobb sajnálatunkra”... vagy a legjobb esetben „...igazgatóságunk nb. ajánlatát előjegyzésbe vette”. Mert még udvariasak az állásban levők azokhoz, kik már nincsenek állásban.

A társadalmi inségakciók a munkanélküliség előidézte nyomorúság enyhítésére mindent megtesznek, de sajnos, *tehetetlenek az intellektuel nyomort enyhíteni*, mert azt mással, mint munkával megszüntetni nem lehet.

A leépített intellektuel nyomora sokkal nagyobb és érzékenyebb, mint egy munkásemberé, mert nemcsak a fizikai megélhetés gondja nehezedik rá, hanem az intelligenciájának bilincse is. Látja a gazdasági kaoszt, melyből kiutat nem talál, látja a kiincelés felesleges voltát, mely csak szánalmat és sajnálkozást kelt, esetleg udvarias és biztató ígéretet, melyet sem az ígérő, sem a kérő már előre nem vesz komolyan, de a társadalmi érintkezés kötelező formának elég van téve.

Az állás nélküli intellektuel nem olyan veszélyes, mint bár-

mely más munkanélküli, ki a gazdasági zürzavart saját álláspontja és egyéni érdeke szempontjából nézi és ítéli meg s követeli az őt megillető életjogokat, amelyet fizikai kielégülésnél tovább már nem is igen terjednek.

Születéskor senki sincsen biztosítva, hogy élete boldog és tehermentes lesz és hogy azt jólétben és gondtalanul éli le. Ezt a tudás és képesítés sem tudja megadni.

A létért való küzdelemben már nem a képesítés, esetleg pártfogás érvényesül, hanem a legtöbb esetben a véletlen szerencse. Az sem, hogy ki milyen pályára ment, mily diploma van a kezében, hanem, hogy az elhelyezkedési lehetőség alkalmával a szerencse kereke merre fordul vele. És mi biztos ma az intellektuel-pályákon, mikor az egész vonalon a redukció orgiákat ül?

Hatalmas bankok és iparvállalatok, amelyek évtizedeken át uralták az európai piacokat s amelyeknek szolgálatában az intellektuel biztos jövőt remélt, megbuktak, avagy a legjobb esetben annyira összezsugorodtak, hogy ma csak pár embernek tudnak ideig-óráig nem egzisztenciát, hanem megélhetést biztosítani. A leépített hosszú szolgálattal rendgkező tisztviselők végkielégítéssel a kezükben, vagy a végkielégítés iránt indított perben szomoruan gondolnak gyakornokoskodásuk álmaira, midőn érvényesülésről és nyugdíjjogosultságról ábrándoztak.

A leépítéssel kapcsolatosan a szerencsésebbek végkielégítéssel távoztak, kiknek ezáltal lehetőségük volt esetleg új elhelyezkedésre, vagy valamilyen vállalkozásra, de számtalanok azoknak a száma, kik csőd vagy fizetéseképtelenség áldozatai, hol semmit sem kaptak és hosszú munkássággal szerzett jogaik megszűntek.

A takarékoság elvének szigorú szem előtt tartása miatt *a leépített intellektuel legnehezebben tud állást kapni* és az elhelyezkedés lehetőségében súlyos konkurenciája a feltörtető fiatalság, valamint az olcsó női munkaerő. az élelehetőségek megcsappantak.

Megindult a harc a bennülők és a küánlívők között, ami ma már a korosztályok harca lett.

A bankfiókok likvidálnak, a bankok a költségkímélés miatt fuzionálnak, a „marge” veszélyben van és mindezen adminisztrációs keretek leépítésének *a tisztviselő az áldozata*. Takarékosági szempontokból a gyárak üzemcsökkentése után azonnal a tisztviselőt menesztik, mert azt vélik, hogy a tisztviselő a legdrágább munkaerő. És akik állásban maradnak, azok feje felett állandóan lóg Damoklesz kardja, az újabb leépítések veszélye, a havi jövedelem redukálása. a deputát és remuneráció megvonása. Viszont

a fizetések redukciójával egyenes arányban növekszik a munkaerő kihasználása, mert a megélhetéséért aggodó intellektuel a meghunyászkodó magatartásával, minden figyelmeztetés nélkül is önkéntesen és szívesen tulórázik minden egyéb ellenszolgáltatás nélkül és magát nélkülözhetetlennek igyekszik feltolni.

Az emberi humanismusból felállított népkonyhákat nem ke-

resheti fel, intelligenciájának öntudata — zsebében lévő diploma - nem engedi, félti kis presztízisének végleges lejárását és cipeli álszemérem érzésével az állástalansága bűnét, melyért nem is ő a felelős, hanem korunk gazdasági válsága.

Igyekszik nyomorát palástolni, gondját, valamint a rideg valóságot meghazudtolva a *látsszatért* küzd és nyomorog, amelyben valaha élt.

Az állásnélküli intellektuelek szervezkedési mozgalmáról nem igen hallunk, nincsenek munkástözsde zsánerű intézmények, ahol az elhelyezkedési lehetőségeket figyelemmel kísérenék, az üres állásokat előjegyeznék, az ipar és kereskedelmi nagy vállalatokkal az állandó kontaktust fenntartanák, szakemberek pótlására előterjesztéseket tennének és illetékes helyeken bajaikra orvoslást előmozdítanák.

Az intellektuelt az álszeméremérezett tartja vissza, hogy nyomorával nyilvánosan szerepeljen,

inkább kvalifikációjának nem megfelelő foglalkozást üz. *Szégyenli munkanélküliségét*. Leépítése alkalmával elveszti a talajt maga alól, pénztelensége folytán semmibe sem kezdhet, anyagi támogatásban nem részesül, viszont oly huzamos szolgálattal nem rendelkezik, hogy nyugdíjjogosultsága legyen és a legvég-sőbb esetben szánja magát arra, hogy fizikai munkával keresse meg a megé.hetését és viszont akkor a munkás nincstelenek táborának lenezésével találja magát szemben, akik benne nem egyenrangú konkurrenst látnak. A kereskedelmet és az ipart megszorító általános nemzetközi intézkedések is közvetve az intellektuelek munkanélküliségét emelik, mert a kisebb forgalom és a mindinkább nehezebben elérhető rentabilitás megvédésénél a tisztviselő jövedelme az a könyvelési tétel, amelyet állandóan nyirbálnak és amely ennek következtében az intellektuel polgári osztályélet standarját szorongatja.

A jövedelme nem áll arányban ma azzal a befektetett tőkével, amelybe hosszú tanulása és gyakornokoskodása került, agkori biztosítása meg egyáltalán nincsen, mert nagyon kevés nagy vállalat rendelkezik nyugdíjalappal.

A gazdasági depresszió hatása alatt új állások betöltésére nem kerül a sor, az iskolák, valamint az egyetemek öntik az új intellektuellek tömegét, kik szintén élni. dolgozni és érvényesülni akarnak és az új korosztályok harca lesz az intellektuel új problémája.

Az érettségi, a diptoma, a sok évi gyakorlat, az általános műveltség, uri mentalitás ma csődöt mondott, mert a megélhetést egyelőre biztosítani nem tudja

Részletes megoldás lenne az álláshalmazások megszüntetése, a magas tantiemek és remunerációk „leépítésével“ kis tisztviselői állások dotálása, esetleg újak kreálása. Fontos a *gazdasági élet cirkulációjának megindítása*, mely aztán hivatva lesz minden árván maradt íróasztal mellé az intellektuelt visszahívni.

A kulturemberiség

véd- és dacszövetsége szükséges az európai béke védelmére

(Arad). Uj Macedónia támadt Európa közepén. Veszedelme-
sebb a réginél. Pusztá léte háborus veszedelem, a nyugtalan-
ságnak forrása. És ugylátszik, mintha Európa képtelen volna

arra, hogy ezt a veszedelmet, a nyugtalanságnak ezt a fenyegető reménységét legyőzze. Pedig mindenütt érzik, hogy a harmadik birodalomnak szűk a maga Macedóniája. Mindenütt látják ennek az uj Macedóniának expanziós törekvéseit. A horogkereszt saját-
ságos diplomáciája nem válogat

tós az eszközökben. Hónapok óta fojtogatja a kis Ausztriát, amelyet föl akar falni, amelynek önállóságát és függetlenségét össze akarja zuzni és hogy ezt minél hamarabb elérhesse, nem riad vissza a legbrutálisabb módszerektől sem.

Alig néhány hete annak, hogy Anglia és Franciaország demarsot intéztek a berlini kormányhoz Ausztria szorongatása ügyében. Az a válasz, amelyet a berlini kormány adott Franciaországnak, világosan elárulta, hogy a horogkereszt nem hajlandó lemondani arról a szándékáról, hogy Ausztriát magábaolvassza. Már akkor pattanásig feszült volt az európai légkör és csak ugynevezett Olaszország barátságos lépése, amellyel sikerült kikényszerítenie Berlinben az engedékenysé-
g látszatát, enyhítette valamennyire a helyzetet. A berlini nyilatkozatok azonban senkit sem tévesztettek meg. Nyilvánvaló volt, hogy a horogkeresztesek tovább folytatják támadásaikat Ausztria ellen és csakugyan: pillanatnyi szünet sem állt be a demars óta a horogkereszteseknek Ausztria ellen folytatott hadjáratában. Az utóbbi napokban pedig ez a hadjárat mintha arra törekednék, hogy végső döntésre vigye hadicélját. A fogolyszöktetés, az osztrák postában elhelyezkedett nációkiszervezet, a megismétlődő erőszakoskodások mind-mind arra vallanak, hogy a német horogkereszt nem mond le Ausztriáról...

De nemcsak Ausztriáról van itt szó, amelynek kormánya elkövette azt a baklövést a német horogkereszttel szemben való harcában, hogy a demokrácia legmegbízhatóbb harcosaival szemben igazi fasiszta módon járt el. Többről van itt szó! A német horogkeresztnek nemcsak kelet felé vannak szándékai, hanem nyugat felé is. És talán dél felé

Orvosi kozmetikai intézet ARAD, Str. Románului 14. sz.
Szőrtelenítés, szemölcseltávolítás, arcápolás, olcsó bérletben is. Esti kikészítés. Külön tisztviselő árak.

is. Mussolini éppen mostában adta ki az utasítást, hogy az eddig Veronában állomásozó negyedik olasz hadtestet Bonzenbe helyezték el, Dél Tirol fővárosába.

Annak a híre pedig már napok óta járja a sajtót, hogy a francia—német határ mentén félreérthetetlen demonstrációk történnek és éppen most kezdődik meg a nagy autós francia hadgyakorlat a német határon Chalons sur Marne mellett.

Ezek a jelenségek — mind a többivel együtt — arra vallanak, hogy az európai béke — ha ugyan a mai állapot békének nevezhető — súlyos veszélybe sodródott. Ezt a veszélyt kétségtelenül a német horogkereszt hatalomrajtása hozta Európára.

A horogkeresztes szellem valóban jogosulttá tenné az európai véd- és dacsövetséget, az európai kulturemberiség elszánt ellentámadását azzal a szellemmel szemben, amelynek tipikus megnyilvánulása az a gyilkosság is, amely Marienbadban történt és amelynek áldozata Lessing professzor, akinek az életét egy rovottmultu tolvaj oltotta ki... — egy „politikai eszme“ nevében és képviselőjében.

De vajjon létrejöhet-e ez a véd- és dacsövetség és megindulhat-e az elszánt ellentámadás a horogkereszt ellen abban a mai Európában, amelyet a kapitalista válság a földre tepert, amely nem tud kiszabadulni a belső és külső ellentétek sűrű szövevényéből... egyáltalán, lehet-e így általános-ságban Európáról beszélni, vajjon lehet-e egyetlen Európáról beszélni, amikor így végsőkig kiéleződtek az osztályellen-tétek és amikor arról van szó mindenütt, hogy a világ-háború és az utána következő gazdasági s politikai fölfordulások, valamint a kapitalizmus rettentő válságának a szám-láját — kifizesse.

Nyilvánvaló, hogy abból az anarchiából, amely ma ellepi Európát, kimenekülni csak egy módon lehetséges: a dolgozó Európa talpraállításával, a dolgozók Európájának megteremtésével.

Más ut nincsen.

— **Hogyan sikerült kitűnő Miska bátyánknak megkapnia a színházi nagytanács bizalmát?**

A missziós atyánál jelentkezik egy megtérített vadember azzal, hogy ő gyónni akar. A missziós atya így szól hozzá:

— Rendszerben van, fiam, de jelentkezz három nap múlva újra, addig békülj ki minden ellenségeddel.

— De szentatyám, — mondja a vadember — nekem nincs elienségem.

— Nincs, fiam, hát az hogy lehet?

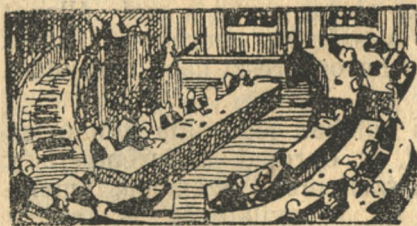
— Úgy, hogy már mindet agyonütöttem.

**HIRDESSEN
az „ERDÉLYI ÉLET“-ben!**

Nemzetközi

veszedelemmé váltak az öndicsérő diktatúrák

(Arad.) A félfasiszta és fasiszta államok diktatúrája nemzetközi veszedelemmé vált. A fasiszmus előtörése a közép- és keleteurópai államokra

dermesztő hatással van. — Azokban az államokban, ahol a háború előtt reakciós félféudális állapotok voltak és ahol a társadalmi, a gazdasági és a politikai viszonyok roppant elmaradtak voltak, ott ma a fasiszta hatás a legrombolóbb. Hiszen a háború utáni átalakulás any-

nyi nyomorusággal, szenvedéssel és nélkülözéssel volt összekötve, hogy azokat az új, demokratikus kormányzatok sem megszüntetni, sem lényegesen csökkenteni nem tudták.

A háború elvesztésével letűnt, elmenekült kormányok pokoli örökséget hagytak maguk után. A tengernyi nyomoruságot tetézték az esztelenül és győzelmi mámorban megszületett békediktátumok, amelyek nyitott és mérgező sebeket ütöttek a vesztes országok testén. Társadalmi, politikai és gazdasági téren e nyitott sebek csak átmeneti konjunktúrák idején látszóttak behegedteknek, de a kapitalizmus válságának elmélyülésével annál fájóbbak és mérgezőbbek lettek. Belőlük merítette új erőforrásait a reakciós, nacionalista tábor, amely a fasiszmus nélkül ma háború előtti értelemben reakciós., konzervatív lenne s csak annyira törne, amennyi már a háború előtt is hatalmában volt. Ma azonban már sokkal messzebb akar visszafelé rohanni a multba. Egészen a rendi államig rohannak vissza, amelyben egyedüli tényező az államhatalom és ennek egyedüli birtokosa az uralkodó osztály. Politikai hatalmát, amelyet eddig kénytelen volt megosztani, most egyedül kívánja gyakorolni. Az állam hatalma, amely a liberalizmus és a demokrácia idejében az osztályok küzdelmében háttérbe szorult, most előtérbe került.

A közép- és keleteurópai államokra van a fasiszmus a legnagyobb vonzóerővel.

Megfertőzi őket. Azt vélik, hogy roppant nagy társadalmi, gazdasági és politikai problémáikat ezzel le tudják gyűrni.

Minden ellenforradalom, amely nem tud változtatni a meglévő birtok és vagyoneosztáson,

kénytelen a demagóg fasiszmussal és az izzásig hevített nacionalizmussal kísérletezni, kénytelen ennek a karjaiba menekülni, hogy azután mindent elveszítsen,

mint a spanyol uraikodó osztály a diktatura bukása után....

A fasizmus fertőz. Megfertőzi a szellemet és a lelket. A fasizmus és vele minden diktatura, amely a hatalmat erőszakkal szerzi meg, iskolát csinál és ellenállhatatlan erőket hív életre, amelyek szintén a hatalom erőszakos meghódítására törnek. A politikai küzdelmeket, amelyek eddig eszméik voltak most

a nyers erő imádata és egyedüli üdvözítő volta hatja át.

Az erőszak iskolát csinál, a győzelem elkendőzi a veszedelmeket, a ma káprázata mögül nem látszik a holnap döbbenetes kiábrándulása és nyomoruságos valósága.

A diktaturák önmagukat dicsérik.

Kénytelenek nap-nap után győzelmeiket újra meg újra napvilágra hozni, hogy feledésbe ne menjenek. S miután senkinek önkéntes közreműködésére nem számíthatnak, miután a kritikát száműzték, a politikai tevékenységet megszüntették és csak maguk egyeduralmát ültették a trónra: kénytelenek nap-nap után önmagukat dicsérni, kénytelenek látszólagos — modern reklámmal, lármával, effektusokkal naggyá növesztett — eredményeket világgá kürtölni, mert attól reszketnek, hogy amelyik nap nem tudják szemfényvesztő mesterkedéseiket a nyilvánosság előtt lejátszani, aznap megint veszedelembe jut a diktatura s újból, új, szigorú rendszabályokkal kell a védelmére sietniök.

Ez magyarázza meg a gyakori rendeleteket. Ez magyarázza meg a szigorú, még szigorubb, kegyetlen büntetéseket folytonos fenytéseket.

Börtönbüntetés, internálás, bárddal való kivégzés, gyors fegyverhasználat, „szökés közben“ való agyonlövés.

Ez magyarázza meg az erőszakos hatalmi eszközökkel, és fenyegetéssel kikényszerített fasiszta üdvözléseket. A hiányzó tekintélytisztelet, a hatalom, a félelem, a megfélemlítés eszközeivel akarja az emberekbe belekényszeríteni. Mindez most újból a szemünk előtt játszódik le. Ezt láttuk az orosz, ezt láttuk az olasz és ezt a német náci-diktatura alatt.

Am nem mindenünnen látni ezt ilyen világosan és tiszt-

SZÜLŐK FIGYELMÉBE!

Intézeti kelengyék
és ruhák legjobb
és legolcsóbb be-
vásárlási forrása a

Textil Central

A R A D, M E G Y E H Á Z Z A L S Z E M B E N.

találáshoz egészséges tiszta atmoszférára van szükség. Ma már a fasiszta országok belső dolgait, a valóságot csak olyan országokban lehet tisztán látni, ahol

a szó, a sajtó, a politikai vélemény alkotás és vélemény nyilvánítás valóban szabad és a hatalom részéről megfélemlítéssel ki nem terrorizált.

A százados demokráciában megerősödött demokratikusan kormányzott országokban tisztábban, világosabban látják a fasiszta országok helyzetét és sorsát. Rajtuk a fasiszta fertőzést nem fog. Nem is tudják megérteni. Elképzelhetetlen kormányzat formának, eszköznek tartják, amelynek csak kiskorú a szabadságáért áldozatot nem hozott, áldozatokban gazdag történelemben meg nem edződött népek esnek áldozatául. Hogy mennyire másként látják a dolgokat például Svájcban — polgári emberek, nem elfogult szocialisták, arra, ime, egy példa a sok közül:

A baseli „National-Zeitung“ az ipari és kereskedelmi rétegek, a konzervatív burzsoázia lapja. Ez a lap augusztus 17. számában érdekes mérleget csinál a diktatúrákról. Megállapítja mindenenek előtt, hogy

a „Gleichschalt“-olt, béklyókba vert német sajtóból semmit sem lehet megtudni, ott csak azt írják meg, ami a saját dicséretüket szolgálja.

„A diktatúrák önmagukat dicsérik“ írja a „National-Zeitung“ a tények azonban ellentmondanak nekik. „A tények kiméretlenül ellentmondanak a viszonyok ismeretében a német külügyminisztérium kétségbe van esve azon, hogy a nemzeti szocialista párt külügyi osztálya mindent elront.

A náciok elérték, hogy az eddigi németbarát angol közvélemény teljesen elfordult Németországtól.

A rokonszenv helyét az aggodalom foglalta el. A német fegyverkezésszerű Anglia jól van informálva és aggodalmait nem titkolja el. Franciaország hangulata ismeretes. Olaszország hangulata is nyomott, noha szövetségését nem hagyhatja el, Mussolini minden igyekezete odairányul, hogy a német szövetséggel való fenyegetés révén Franciaországtól és szövetségeseitől engedményeket csikarjon a maga számára“. „Németország magára maradt, elszigetelődött az egész világtól“ — írja a „National-Zeitung“, noha a náci-lapok ennek az ellenkezőjét írják.

Hasonló a helyzet gazdasági téren is. Meghamisított statisztika és nagyszabású propaganda megtéveszthet ugyan, de alapos vizsgálatnál kiténik a valóság. A munkanélküliség ellen vezetett hadjárat kudarcba fulladt. Kevesebb a munkanélküliek száma, mert kidobták a munkahelyeikről a marxistákat és helyükbe fölvtették a náciakat, viszont a munkanélkülivé lett marxistákat „nem vették fel a segélyezendőkhöz“. Így aztán hamis játékot űztek a számokkal és a munkanélküliség legyőzéséről irtak oldalakat, míg dr. Schmitt, a gazda-

sági miniszter kölni beszédében élesen szembe nem fordult ezzel a demagógiával, mert megijedt annak következményeitől; megijedt attól, hogy így még kevésbé tud Németország idegen tőkére szert tenni. Pedig most erre volna szükségük!

Megállapítja a „National-Zeitung“ azt is, hogy Németországban nagy erjedésnek kell végbemennie. Ha valóban olyan nagyarányu a földalatti munka, ha a marxisták tevékenysége olyan nagy, mint aminőnek a náci lapjaikban írják és ha valóban minden nap mozgósítani kell ellenük az SA-t, a náci rohamcsapatokat, ha minduntalan razziákat kell tartani s egész városrészeket kell lezárni, akkor — nagyon megnőtt az elégedetlenség Németországban. „Ha a gazdasági viszonyok valóban megjavultak volna, ha a munkanélküliek száma valóban csökkent volna, akkor nem volna Németországban annyi kétségbeesett ember, aki a kemény, súlyos, elrettentő büntetések ellenére is földalatti propagandát csinál“ — írja a „National-Zeitung“ és megállapítja, hogy

*sok millió csalódott ember van Németországban,
akik másként képzeltek el a német nemzeti
szocializmust.*

Hogy ez a csalódottság ne jusson kifejezésre, hogy a káprázat mennél tovább tartson, azért kell a diktaturának önmagát dicsérnie. Állandó öndicséret folyik. Állami közmunkákról, nagyszabásu tervekről esik szó. Munka-hadsegről beszélnek s amíg az igénybe vett transzferpénzek tartanak, addig van valami pénz a állami munkára és szubvenciókra, de ez is elfogy és aztán a rideg valóság jelentkezik majd, mégpedig leplezhetetlenül:

a német nehézipar, a fegyverkezési ipar mágnásai korlátlan urrá lettek

és a náci előtt ezt a tényt már semmiféle propagandával sem lehet majd eltakarni.

A diktaturáknak öndicséretre van szükségük, de ez sem menti meg őket a valósággal való összeütközésektől. Életük permanens védekezéssé válik és az ellenük szóló forradalmi harc egyre nagyobb, mélyebb és ellenállhatatlanabb arányokat ölt.

—ss—

Rádió csakis

Hirschmann Károly cégtől

Arad, Str. Gh. Lazăr 17. Részlet, bérlet, csere. Ujdonságok állandó raktára. Alkalmi vételek féláron. Készpénz fizetésnél magas engedmény. Viszonteladónak rabatt. Hálózati 3+1 lámpás beépített gép reklám ára lej 2500.—

Háborus veszedelem Európa közepén

(Arad). A nürnbergi nemzeti szocialista kongresszus rendezői, akik ma egy hatalmas állam korlátlan urai, az egész állami apparátust a szolgálatukba állították, hogy ösz-szejövetelük még külsőségeiben is hatást keltsen. Negyven különvonat szállította a résztvevőket, akik hódolni akartak a „Führer“ előtt. Zenekar, vörös zászlók, virágdísz: szóval a kíváncsiak megkapták a cirkuszt.

A nürnbergi pártgyűlés a sorban az ötödik, a hatalomrajutásuk óta az első, amelyet azért kísérték fokozottabb várakozással, mert ezen a kongresszuson kellett volna beszámolni azoknak a demagóg ígéreteknek a beváltásáról, amelyeket az előző négy pártgyűlésen a „Harmadik Birodalom“ megvalósításának érdekében hirdettek. Harmincezer ember előtt olvasták föl Hitler kiálltványát Németországhoz és szívesen felhisszük, hogy azok a megbízottak, akiket a nácimozgalom megfelelő állásokba helyezett el, kitörő lelkesedéssel fogadták vezérük szavait.

De minden elfogultság nélkül, a legridegebb tárgyilagos-sággal kell megállapítanunk, hogy ez az ugynevezett kiálltvány a semmitmondó ürességek mesterműve. Akármilyen gondosan olvassuk a beszédszövegét,

egyetlen mondatot sem találunk, amely az elért eredményekről beszámolna, egyetlen olyan mondat sincs, amely a boldogabb jövő elérésének lehetőségeit ígérné.

A helyettes vezér megnyitó beszédének csak egyetlen mondata érdemel figyelmet: az a kijelentése, hogy a nemzeti szocializmus „a politikai formába öntött egészséges emberi értelem“. Nem a mi föladatunk, hogy a történetek után az ilyen megnyilatkozással vitakozzunk, Át kell engedni az analízist az ideggyógyászoknak, talán azok meg tudják magyarázni, hogy a frivol szemérmertlenség, vagy az idegbaj tüneteivel van-e dolgunk.

Ezzel szemben Hitler proklamációja az öntelt hengegésnek és az erőszak dicséretének a himnusza. A „Führer“-t beszédének különösen az a része jellemzi, amelyben a legázolt ellenfeleiről beszél kaján rosszhiszeműséggel és kárörömmel. A demokratikus eszközök alkalmazásának helytelenségét magyarázta hiveinek kihívó göggel és annak tulajdonítja a nemzeti szocializmus győzelmét, hogy az ököljog és az erőszak eszközeivel hadakoztak, — mert a marxizmust csak csak ilyen módon lehetett legyűrni.

De nemcsak a multa vonatkoztatva dicsőíti az erőszakot, mint egyetlen államalkotó erőt. A jelenlegi Németor-

szágot is megfenyegeti azzal, hogy kérlelhetetlen elszántsággal és kegyetlenséggel végiggázol azokon, akik „bomlasztó” munkát végeznek és az „örökös tagadás szellemével” gátolni akarják a nácik munkáját. Ha figyelembe vesszük, hogy e kijelentések mögött ott áll az internálótáborok minden rémsége, a „felelőtlen” elemek terrorja és a fizetett kémekek ez reinek besugása, akkor nem kell kételkednünk abban, hogy egyelőre csak a dicséret hangjai jutnak el a nácivezetők füléhez.

De teljesen halk és bizonytalan ez a gögös beszéd abban a részében, ahol eddig az elért eredményekről kellene beszámolni. Sőt ezen túlmenően, a munkanélküliség problémájával szemben elismerni a teljes tehetetlenséget, mert csak annyit tud mondani, hogy sok más problémát háttérbe kell szorítani és minden erőt ennek az egy megoldásnak az érdekében kell mozgósítani.

A kapitalizmus ellen irányuló harcról egy szót sem mond a „Führer” kiáltványa. És nem jut egyetlen mondat sem azoknak a részére, akiknek agrárreformot, földet ígértek, a kisiparosok és a kiskereskedők szintén hiába meregetik a szemüket, hogy érdekeiknek védelmére akár csak egy betűt is találjanak.

Ilyen módon a nagy ígéretekből sem marad semmi más, mint a megtelt börtönök és a tömött internálótáborok.

A nemzeti szocializmus belföldi mérlege csak az egyre gyakrabban ismétlődő parádés fölvonulások, a vezérek dicsőítése és megjutalmazása, a szociáldemokraták, a bolsevisták és a zsidók üldözése. A gazdasági válság azonban egyre jobban elmélyül, a népmilliók nyomorusága növekedik. A nemzeti szocialisták meddő gazdasági politikáját a legszebb látványosságokkal sem tudják elpalástolni.

A belföldi eredmény tehát egyenlő a semmivel. És a külföldön?

Nem hisszük, hogy volt valaha olyan nemzetnek nevezett mozgalom, amely ilyen mértékben tudta volna váltani az egész világ kulturnépeinek ellen-szenvét s fölháborodását, mint a nácimozgalom.

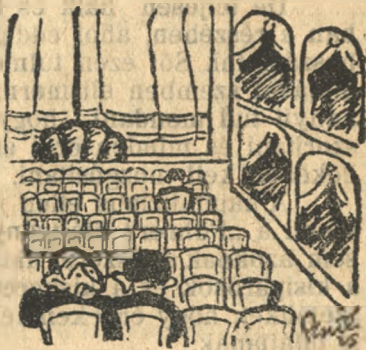
Ott állnak Európa közepén, mint háborus vezedelem és minden cselekedetük egyre jobban mélyíti azt a szakadékot, amelyet maguk közé és a kulturnemzetek közé állítanak.

Ez az igazi eredménye az ugynevezett nemzeti szocialista győzelemnek. Mi nyugodt fölényességgel — de a német nép iránt érzett meleg rokonszenvvel — nézzük a nácierőszak tombolását, mert tudjuk, hogy az erőszak nem lehet álmalkotó erő. A nürnbergi pártgyűlés bizonyossá teszi azt a reménységet, hogy pusztulni fognak és Németország is belép azoknak a nemzeteknek a sorába, amelyek nem a vad erőszak eszközeivel és a terror rettenetével akarják boldogítani népeiket, hanem a jólét, az igazság, a szabadság és a testvériség áldásával!

Óvás!

Ruhatári díjakat ellenőrző fő- és albizottságot is küldjön ki a Magyar Párt a színházhoz

(Arad). Minden dekonjunktura ellenére, minden évben, megismétlődik a szinigazgatók izgalmas versenye azokért a színházakért, amelyekben az előző években elvéreztek. Napnap után hallhatunk tárgyalásokról, tömörülésekről, tervezgetésekről, ülésekről, bizottságalkulásokról, amelyek alapja, kiindulópontja, módszere, végcélja egy: az olcsóbbítás... Ez helyes. Mi is a „jobbat olcsóbban”, jelszó mellé állunk. Minél jobbat, minél olcsóbban kell nyújtani a közönségnek, amelynek tulnyomó része komoly nélkülözések között raskosgatja össze egy-egy színházjegy árát és joggal követelheti, hogy áldozataiért valami viszonylagosan megfelelőt kapjon. Üdvözljük tehát a kilátásba helyezett olcsó színházat, de természetesen azzal a fenntartással, hogy az olcsóság

nem szolgál majd jogcímmel a művészi színvonal
BCU Cluj / további leszállítására Cluj

Az olcsóság ne legyen öncél, ne legyen ütőkártya, amellyel kényelmetlen nagy igényűeket elnémitanak. Mert olcsón rossz szat adni nem nehéz, de nem is lehet feladat, amely méltánylásra és elnézésre számot tarthat.

Feltéve azonban, hogy az olcsó színházjegy meglesz: marad még a kulturszomjas fizetőalanynak, az olcsó színházjegy tulajdonosának egy kiadása, amelyről eddig sehol sem esett szó, amelyről senki sem beszélt s amely mégis áldozatainak tetemes részét jelenti. A ruhatár. A kabát és kalap, rosszidő esetén sárcipő és ernyő elhelyezése annyiba kerül, amennyiért a művészetre „felkurblizott” derék polgártársunk még egyszer elmehetne a színházba. Természetesen ez a kalkuláció csak a földszintre vonatkozik, mert felfelé valahogy úgy van a dolog, hogy a ruhatár drágább, mint a színházjegy.

Mi viszont ezzel szemben azt mondjuk, — legyen bárki

Tüzifa áraink

lényegesen leszállítva, minden minőségben vagon, öl és sulyra
FOCUS DEPOZIT DE LEMNE
(volt Oravetz és Holländer fatelepen. Óvartér. — Telefon szám 491.)

is majd Aradon szinigazgató — ne akarja kerülő utakon, a ruhabérleten megkeresni azt, amit a beléptidijakon elenged, mert ezzel nem javít a helyzeten. Müpártoló testvérünk, aki szabad óráiban adó, személyzet, házbér, villanyfizető polgára városunknak nem latolgatja, hogy milyen cimen szedik el tőle a pénzét. Ezzel legfeljebb kitenyésztenék a szomszédos Városi-kávéházból kalap és kabát nélkül átszökő színházlátogatók típusát.

A ruhatár valamikor lényegtelen mellékiadás volt, napjainkban *lényeges mellékiadás lett*. Ne csináljanak abból a szinigazgatók főkiadást!

Lassalle Ferdinánd halálának évfordulója

**Egy román bojárral vívott párbajának
lett aldozata a kiváló szociológus**

(Arad.) Most van 69 éve, hogy Lassalle Ferdinánd párbajban szerzett halálos sérülés áldozata lett. A Genf melletti Carrouge-ban folyt le 1864 augusztus 28-án a duellum. Ra-

kovitza Juon, egy fiatal román bojár volt az ellentét, s egy bajor arisztokrata lánya, Helene von Döniges volt e súlyos, halállal végződő vita okozója. Lassalle 1864 augusztus 31-én halt meg, háromnapos szenvedés után. A gyász utja, amelyen koporsóját vitték, Genftől

Breslauig — ahol született és ahol eltemették — diadalut volt. Ott,

a bresloui zsidó temetőben pihent a német munkásosztály első szervezője,

a nagymultu német szociáldemokrácia egyik legnagyobb előharcosa, amíg most a barna barbárok Lassalle siremlékén is hátrahagyták a névjegyüket.

A sírföldről: „Itt nyugszik az, ami Lassalle Ferdinándból, a *gondolkodóból és harcosból* mulandó volt“ egy *éjszaka eltűnt a „Denker und Kämpfer“*.”

Kisebb lett ezzel a Gondolkodó és Harcos jelentősége, az az igazságért és méltányosságért való szenvedélyes lelkesülés, a munkássorsért való ragyogó harcrakészség, amellyel Lassalle Ferdinánd kiolthatatlan betűkkel bevészte a nevét a társadalmi haladásnak s e haladás zászlóvivőjének, a munkásosztálynak történetébe?...

Lassalle koncepciója az államról nem oly mélyenjáró, nem oly feneketlen sötétségekre villám fényével világító, mint

a marxé. Egyszerű, de világos és el nem ferdithető: *az állam eszméje szerint jó és kívánatos.*

És kétségtelen, ha a még szabad Európát meg akarja menteni egy jobb vagy baloldali diktatura dühöngéséitől, az állam feltétlen igenlése felé kell fordulnunk; az államot addig kell a *demokratikus szövethézés* útján meghódítanunk, amíg nem lesz a fasiszta erőszak s a bolsevista megtorlás eszköze.

Lassalle rövid és nagyivü élete minden fázisában diktátor volt és akart lenni. Nem közös sorsot megélni és elviselni, vagy épp engedelmeskedni, hanem diktálni! Ha a jó, a szép, a nemes és a jövőndő szolgálatában is... ez volt ennek az életnek a mottója, amelyről az utolsó forró és vésszes augusztusi napokban találóan állapította meg egy barát, hogy nem szokott a balsikerhez.

Lassalle elnöke volt az első német munkás-egyletnek s a „Herr Präsident“ álmódott egy másik elnökségről is — egy híres levele a tanuság reá, a német köztársaság elnökségéről.

Amikor a Heraklitosról szóló tudományos műve megjelent, Berlin legelső társasága nyitotta meg előtte szalónjait. És Lassalle négyezertalléros évi apanázsát, amit a Hatzfeld-pör megnyerése óta huzott, ugy is élte el e körökben, miut egy „Salonlöwe“. Akkor, amikor Marxnak zálogházba vándorolt az utolsó nadrágja és cipője — Mangel an Hinteren-und Fussbedeckung, írja a londoni nyomornegyed halhatatlan száműzöttje egy jellemző levelében —, amikor Marx nadrág és cipő híján már a British Museum könyvei közé se menekülhetett. Lassalle elegáns volt és hódító. S ha ez az elegáns prófil oly sokszor eltűnt a londoni emigráns prófétás ihlettségének árnyékában, ugy ez nem azért volt, mert Lassalle nem adott pozitív meglátást és alakító koncepciót. Ellenkezőleg, sokkal tisztábban látott, vagy legalább is tisztábban formulázott, mint Marx. De nem adta azt, ami a legnagyobb, amit a mi korunk a legnagyobbak érez: a közvetlen életvitel példáját, a szocialista sors megélését.

— **Mit is várt tulajdonképeo a józan közönség a színházi nagytanácstól?**

Kohn felesége megbízásából elmegy egy drogériába és valami szert kér svábbogarak ellen.

— Tessék egy kitünő szer, -- mondja a droguista — ez biztosan használni fog.

— Használni fog? feleli ijedten Kohn — akkor nem kell. Adjon inkább valamit, ami árt.

**Terjessze az
„ERDÉLYI ÉLET“-et!**

Klubbok,

mint a kétes egzisztenciák bevehetetlen végvárai

(Bukarest). A kártyabarlangok konjunkturáját mi szítja, mi lobogtatja úgy, hogy bünkrónikáik lángja nap-nap után arculcsapja a kenyérért kinlodó tömegeket? Egy réteg él a sok rétegű városban, amely elősdi létét a szerencsejátékos kártya asztalra építi fel. Eltétő léggöre a füledt, izzadt, sápadt, lélegzete fojtott martalócöszön, amelyvel fosztogató és áldozat vicsoritja egymásra fogait. Kártyából élni, mint bankár, mint pointeur, mint croupier, mint játékvezető, mint zsetonos, mint slepper, mint pinkapénzes közéleti nagyság, mint klubvezér, mint — klub, mint kaszinó, — ez az a réteg, amelybe gyökereit meríti kalandor, szerencsevadász, snob, pali, kétségbeesett egzisztencia.

Vannak az élősdiségnek egyéb ilyen rétegei is, konjunkturájuk abban a mértékben terebélyesedik, amilyen mértékben a munka, a tisztesség, a tudás konjunkturája elsorvad. Nyíltan röhögnek az öt-hat lejes óraéhbérek szemébe, a földművesébe, aki látástól vakulásig husz-huszonöt leiert robotol, a parasztasszony szemébe, aki hajnaltól délig a piacon ül, hogy tiz leit árulhasson a keservesen megdolgozott portékájából. Ahol pedig a türelmi bárcát a hatóság megtagadja a nyílt kártyacsatáktól, ott a gangsterszervezet félkövér titokzatossággal üzi mesterségét s viszi sátorfáját tovább — de elviszi és máshol leteszi, — amikor egy-egy kifosztott áldorendőrkézre kerül vagy a boncolóintézel hullakamrájába. Ilyenkor aztán felszipit az ugynevezett polgári lelkiismeret — a mélyben mi mordul ilyenkor, azzal nem sokat törődnek, — aztán megy minden tovább a legközebbi botrányig. Tegnapelőttre, tegnapi, már jutott ebből és az „erély“ bottal üti a nyomát.

Nem azért látjuk meg, hogy ezt az egyik, nem is a legnagyobbik szegényfoltot reklamáljuk ennek a társadalmi rendszernek az ábrázatáról, csak újra meg akarjuk mondani, hogy a tajtékozó némaság odalent látja őket...

**Nagymennyiségű perzsa és
breitschwantz-csikó érkezett**

NEULÄNDER

szücszhöz, Fischer Eliz-palota. — Olcsó árak!

Akiknek már az is jó, ha tető alatt lehetnek

(Kézirat a papirkosárból)

(Arad) Piszok, a higénia a legelemibb követelményeinek hiánya a legelső, ami a szemlélő szemébe ötlik a külvárosban. Azok laknak itt, akik már sehoh nem birnak lakbért

fizetni. Itt huzhatják meg magukat, ezeknek a lakásoknak nevezett odukban heti ötven leiért. Elgondolható, hogy milyenek ezek a lakások!

Szűk, tenyérsnyi ablaku, hézagos falu, repedtajtaju kuckók legtöbbször alig lehet megfordulni, ezekből adódnak a lakások, amelyekben gyakran öt-hat, de néha még több ember is lakik. Tulnyomó többség egyetlen szobából áll. Itt főznek, ha főznek, esznek, alszanak, mosnak, szárítanak, szülnének s halnak meg.

Persze, azért akad itt is olyan, akinek nagyobb lakása van. Ez a „nagy“ lakás, amely már irigyelt kényelemszámba megy, egy szobából, konyhából és két kamrából áll. Ilyen azonban nem jut mindenkinek, csak ahol már igen nagy a család. Igaz ugyan, hogy nem is mindenki tart igényt rá, nem annyira azért, mintha a helytel nem tudna mit kezdeni, hanem, mert nem bírja a lakbért. Vannak, persze, sokan, akik még így sem bírják a lakbért, hogy valahogyan biztosítsák a háztartás egyensúlyát. Aki albérlő idejön a külvárosba, még nyomorultabb a többször és szerencsétlenebb is. Az albérlési díjak majdnem annyit tesznek ki, mint a főbérleti lakások lakbéréi, — hogy mégis vannak, akik albérlésben vannak, annak az a magyarázata, hogy nem minden igénylő jut lakáshoz, mert az ilyen kuckóalakások száma egyre kevesebbnek bizonyul a szükségletekhez képest.

Főbérlok, albérlők egyaránt, tulnyomó többszörben egyik napról a másikra tengetik át az életüket. Hogy miből? A jó isten tudja. Sokszor négy-öt ember egésznap táplálékát jelent egy kis zsirtalan, sovány ebéd. Alkalmi munkából, zsák-hordásból, lödörgésből adódik a legtöbbnek a jövedelme. Tej, zsir, liszt, cukor alig fogy. A sarki fűszeresnél a legkelendőbb cikk a krumpli. Ami fogyott, azzal is adósak maradtak nagyrészt. Addig, amíg adott a fűszeres hitelt. Ma már nem ad senkinek, mert tönkremenne belé. Egyébként maga sem sokkal gazdagabb a külváros többi lakóinál. Az emberek néhány lejes tételekben vásárolnak és így történhetik, hogy nemigen futja a nagyobb és nem ilyen életkérdés tételekre, így például a lakbérre sem. Az egészen alacsony lakbérrel is sokkal adósak maradnak. Főbérlok a háztulajdonosoknak, albérlők a főbérloknek. A főbérloknek szüksége van az albérlési összegre, mert hisz rendszerint csak ebből tudja fizetni a lakását, követeli a pénzét, napirenden vannak a veszekedések, a nyomorúság egymásnak uszítja az embereket

végül bíróság elé kerül az ügy és elrendelik az albérlő kilakoltatását.

A közelmúltban két ilyen kilakoltatás is történt a külvárosban, egyiket három hete, a másikat vagy tiz napja tették ki az udvarra. Most ott állnak a butorai a kapu alatt, még ez a szerencse, mert ha két oldalt szabadon is fujja őket a szél, legalább tető alatt vannak. A legközelebbi már nem lesz ilyen szerencsés, itt nincs több hely és még egy ilyen jól fedett kapu alja alig akad a közelben. A két kilakoltatott család butorai itt állanak egymás mellett. Egy-egy szekrény, rozoga asztal, néhány fakult, foltos ágynemű: ez az egész butorzat. A tulajdonosaik nincsenek itt.

— Biztosan bementek a kerületi policiára — mondják a lakók.

— Hányan vannak? — kérdezzük.

— Az egyik csak férj, feleség, a másik családnál van egy gyerek is.

— Az egyik asszony beteg — szól valaki közbe. Hónapokig öltötték a tüdejét a tüdőszanatóriumban. Sok baj volt vele, amig rendbejött.

Ami nagy szerencse. Így legalább kibirja a közeli ősnyirkos, szeles, esős időjárását a kapu jótékony fedele alatt. Ha kibirja. . .

A pénzt elvitte a kártya,

a szerelmet a munkanélküliség

(*Temesvár*). Azért a szoba butorért áll most a fogházör P. Károly mellett, ő meg a törvényszéki bírák előtt áll. Mert *eladta* a butort, holott a részleteket még nem fizette ki. Mert mondanunk sem kell, hogy P. részletre vette a butort és ahogyan erről beszél, kibontakozik belőle a halk tragédia, amelyben szerelem van, nekilendülés, aztán kiábrándulás és özszeomlás. És főként kikerekedik az, hogy a munkanélküliség örlő, bomlasztó ereje mindennél nagyobb.

Fiatal kereskedősegéd ez a P. — gyűrött, elhanyagolt, beretvátlan most, mint az olyan ember, aki nem szokta meg a cellát és a rácsok sötét szorítása között elaléltan terülni.

— Rendesen fizettem a részleteket, amig tudtam — mentegetődzik.

A bíró bólint rá, éppen a nyugtákat nézi és ezekből valóban kiderül, hogy a vádlott rendesen fizette a részleteket, amig tudta. Aztán nem tudta tovább fizetni, mert a fűszerüzletből elküldték és pedig azért küldték el, mert megbukott a tulajdonos és ez a bukás magával sodorta a butort is, P.-t is és a K. Annát is. A kérdéses butor egy hálószoba volt, amelyet tizenegyezer leiert vásárolt és ebből P. öt-

ezerötszáz leit fizetett ki, amikor a füszerület becsukott és ő állás nélkül maradt. Ekkor indult meg P. a lejtőn és kezdett szétoszlatni a hálószoba körül felépített idill.

— Nem volt egy banim sem, költözködni is kellett, azért adtam el a butort — mondja a vádlott, aki beismeri, hogy a butort valóban eladta egy zsbárusnak.

— És a pénzzel mit csinált? — kérdi a bíró.

— A pénz egy részét elkártyáztam — feleli a vádlott büntudattal.

P.-nek ezt nem kellett volna beismernie, mert semmi adat nincsen, hogy kártyára költötte a pénzt, de ő megmondja őszintén és meg is okolja.

— Gondoltam, hátha nyerek és ezzel visszafordíthatom a szerencsémét — teszi hozzá.

— Letérdeltem és úgy könyörögtem, hogy ne adja el a butort — mondja K. Anna, aki bűnrészességgel van vádolva.

K. Anna szép, fiatal, barna nő, aki közös háztartásban élt P.-vel addig, amíg az állásban volt és ahogy most is ránéz a vádlott, sejteni lehet, hogy a butort ennek a nőnek a kedvéért vásárolta. Valószínűen szépen kitervelte magában, hogy milyen boldogan fognak együtt élni, de jött a munkanélküliség és mindennek vége volt.

— Azért is el voltam keseredve, mert amikor már nem voltam állásban, Anna idegen férfikkal kísértette magát és ez nem imponált nekem — mondja P., aki valószínűen az imponálás szóval valami mást akart kifejezni, tetszést vagy ilyesmit. Cluj / Central University Library Cluj

A pénz elvitte az ördög bibliája, a szerelmet a munkanélküliség, a hálószobát a zsbárus és csak a fogház maradt P.-nek. A bíróság is méltányolta ezeket a tragikus körülményeket és P.-t mindössze néhány napi fogházra itéli. K. Annával szemben már az ügyész elejti a vádat, Anna gyorsan távozik is. Nem néz vissza P.-re, aki viszont hosszan néz az ajtó felé, amilyen kiment Anna. Talán örökre az életéből.

— **Kik tárgyalták meg Aradon korunk legfontosabb problémáját, a színházkérdést?**

Kohntól megkérdik, mi yen ember a Grün.

— Er ist ein Mittelmann, — feleli Kohn.

— Was heisst ein Mittelmann?

— Nü, kein grosser Hochem und kein kleiner Narr.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében, — csak fényképes igazolványuyal rendelkező kiadóhivatali megbizot-taink vannak feljogositva.

Utószezon a strandkabinokban

Nincstelének otthonául szolgál a nyári örömök telepe

(Arad). Valamikor magántisztviselő volt. De ez már nagyon rég lehetett, maga sem emlékszik pontosan az idejére. Igaz ugyan, hogy így sokkal jobb. Sokkal jobb nem emlékezni. Elfelejtetni a lakást, ruhát, kenyeret, munkát, elfelejtetni, hogy valamikor dolgozott, szükség volt rá valahol. Csak így lehet elvisselni az életet. Ahogy itt áll és beszél lassan, csendesen a szerkesztőségi asztal előtt, fáradt, rezignált hangján megérkezik, hogy már kezd mindinkább beletanulni új életkörülményeibe és kezd mindent, ami volt elfelejtetni.

— Látja, ilyen az ingem. A bal ujjá hálóingen volt egyszer, de hát nem akarok rongyosan járni, idetoldtam. A jobb ujjá nappali ing volt, de szintén egy másikon.

Felgyüri a feslett esőköpeny karját, úgy mutatja. Azért hordja a fulasztó, levegőtlen gumiköpenyt ebben a melegben, mert nincs kiskabátja. Eladta. Aki megvette se lehetett tulzottan elegáns. De azért mégis sajnálja. Oszszel kissé meleget tartott, Csak ősszel, mert télen nem sokat számított.

De az őszi nyirkosságot mégis csak el lehet valahogy viselni. Könnyebben, mint az éhséget. Persze, ezt most mondja, meleg napsütésben, amikor a novemberi végeleáthatatlan esők még messze vannak. De azért most is állandóan szipakol, az orra egészen vörös.

— Hol hült meg?

— A Maros-parton épülő házak közt. Ott alszunk. Vagy bemászunk valamelyik strandkabinba, mégis tető alatt vagyunk. Persze, egy kissé kényelmetlen, de már hozzászoktunk, Mert vagyunk többen, szerkesztő ur, akiknek annyira sem telik, hogy ágyrajárók lehetnének. Természetesen nagyon kell vigyáznunk, hogy az örök, vagy a környéken posztoló rendőrök észre ne vegyenek bennünket. Ezeket messziről látjuk és ha jönnek, elbujunk.

— És mikor szoktak „lefeküdni“ menni a kabinokba?

— Késő este. Előbb nem tanácsos. Ott alszunk 5—¹/₆-ig, aztán lemegyünk a Maroshoz mosakodni. Mosdás után a parton folytatjuk az alvást 10-1-g. Ott már nyugton hagy a rendőr. A reggelit átalusszuk, aztán sétálunk kettőig. Akkor megyünk egy-egy kisebb kocsmába, étterembe a maradékért. Ha van maradék, van ebéd, ha nincs maradék, akkor az ebédet is elsétáljuk. Délután irtózatossá hajsza indul meg, hogy estig megszerezzük a vacsorapénzt: öt-hat leít. Annyiért már tudunk valamit vásárolni magunknak. Egyszer megvan a vacsora, egyszer nincs. Aszerint, hogy jól megy-e az embernek, vagy sem.

— De én most már valahogy csak megleszek.

— Állás?

— Fűszerüzletben leszek szolga. Lakás és heti százöt-

ven lei. Ennivaló is csak akad egy ilyen üzletben. Akkor nem panaszkodom Persze nem mondtam, hogy ezelőtt író-gép előtt ültem, bevételt-kiadást könyveltem és mérleget csináltam.

Mert valamikor mérlegképes könyvelő volt és román-német levelező...

Igaz kép

a hamis képekről. Egy fiatal erdélyi piktor nyomorában ismert festőművészek munkáit hamisította és mint eredetiket adta el.

(Cluj). A mi világunkat a válság sötét alapszinnel látja el. A munkanélküliség fekete alapszíneket húz belé és az inség fáradt, rőt vörös tónussal futja be. Ezt a festett világ vigasztalan szomoru és reménytelenül pályázna bármelyik tárlaton is díjra vagy más jutalmazásra.

A piktor, aki ezt a kegyetlenül érthetetlen színhalmazt felvázolta, inségében fulladozó milliók vad elkeseredésével és dühös szitkozódásával találja szemközt magát. A festőművész, különösen nálunk Erdélyben, ennek a szörnyű képnek a hatása alá kerül és tanácstalanul áll meg palettájával a vászon előtt. A nagyot-akarák hevében, az alkotnívágás lázában, a teremtés nagyszerű perceiben, vajjon milyen témát találjon megörökítésre érdemesnek, amely nemcsak elismerést, hanem megélhetést is jelenten számára.

Mi érdekl, mi vonzza és gyönyörködteti a ma emberét egy festményben? A fiatal festő, aki még nem jutott a beérkezettek sorába, akiknek signoja még nem jelent értéket a műkereskedők szemében, aki nem álmódhat arról, hogy portréja az uffizi galériába kerüljön, amikor megmarkolja munkája előtt a szerszámait, nem tud másra gondolni, mint sajátmagára, szükségleteire és a hiányokra. Az utat-keresés, a próbálkozás, a fiatalos lendület ma nem található elismerésre, a fiatal művész minden képe után érezheti, hogy nem éljük a kísérletezés korszakát.

Egy fiatal erdélyi festő sok megpróbáltatás és nélkülözés után arra az elhatározásra jutott, hogy hamis képeket fest. Saját képeire odahamisította az ismertebb magyar márkás neveket — Szüle Péter, Kézdi Kovács, Iványi Grünwald, Hermann Lipót neveit is. Ezeknek a tekintélyeknek kézjegye ideig óráig valóban megélhetést teremtett a számára. Olyan emberek, akiknek még módjuk van képeket vásárolni, örültek az alkalmi vételeknek. Ha gyanakodtak, a fiatal festő levelet is hamisított, amelyben a művész igazolta, hogy a kép az öve. Végül mégis kiderültek a hamisítások, de a károsultak nem tesznek ellene feljelentést.

Otthon is éhen veszünk volna

— Senkifial a Lloyd-klub tövében —

(Arad). A volt Zrinyi uccában, szemben a Select-mozgóval, kisebb csődület áll, ami szokatlan jelenlétben. Itt legfeljebb a mozielőadások előtt látható nagyobb embertömeg, de ebédidőben egészen csendes ez az uccarészlet. Ez a kis csődület pont a Lloyd-klub bejárájánál verődött össze, ami éppenséggel felkeltette a érdeklődést. Itt legfeljebb a társadalmi élet szezonjában, amikor holmi házi estélyt rendez a vezetőség, akkor áll meg néhány kíváncsi báméskodó. Amikor elegáns autók suhannak sűrű sorban a kapu elé és ezt bámulják a környék liberális bámész polgárai. Olyanok, akik kívül rekednek mindenhol, s akik kárpótlásul legalább nézni akarják a választottakat. De most még nincs téli szezon, az elegáns autók helyett csak egy-két üzleti kocsit unatkozik a bejárat előtt és ez a kis embercsoport a klub elegáns vendégei helyett más látványosságot csodál. A fal tövében, a földön, lábukat fáradtan szétvetve az aszfalton, hátukkal nekidőlve a ház oldalának egy földmives család. Lerongyoltak, porosak, elnyűttek. A férfi besett arcán ötnapos szakáll, szeme fáradt, ócska katonabakancsából kilógnak az ujjai. Ez az egy pár cipője van az egész családnak, az asszony és a három gyerek mezitláb van.

ságból szemlődnék, némi szánlommal, sok irtózással. Ez megérzik a hangjukon is, ahogy vontatottan, akadozva érdeklődnek:

— Hová valók, bácsi?
— Pécskára — felel a férfi lassan, kissé bizalmatlanul.
— Minek jöttek be Aradra?
— Megélni jöttünk, otthon csak éhenveszni lehet.
— Csak termett valami — javítja ki egy kopott knickerbokernadrágos férfi, aki nagyon népiesen akar beszélni.
— Termett, akinek, nekünk nem.

— És mivel jöttek?
— Gyalog.
— A gyerekekkel?
— Ha lett volna pénzünk vasutra, otthon is maradhatunk volna.

Dacosan, kissé kihívóan beszél, látszik, hogy már nem sokat vár. De azért megpróbálja:

Gondoltam, talán kapok itt valami munkát. Nem tudnak, kérem, valamit? Lehet akármi, megcsinálom én mindent.

Körülnéz, végigmustrálja az emberek arcát. Csönd van, végül valaki hátrább megszólal:

— Nincs itt semmi munka.
A fáradt zsellér, aki feleségével, három gyerekével Pécskáról gyalogolt be Aradra egy falat kenyérért:

— Otthon is éhen veszünk volna. Itt legalább látják az urak.

— Rémes! — mondja egy fehér kabátos lány, aki huz egy vicsorgó fogu bulldogot.

A pécskai zsellér feleségével, gyerekeivel ott maradt a Lloyd-klub tövében.

Csak úgy egyméteres távol-

Ahogy

mostanában a munkaalkalmak kinéznek!...

(Bukarest). Az Universul egyik legutóbbi számában az „Állásközvetítés“ rovatban apróhirdetés jelent meg a következő szöveggel:

Jólöltözött kikiáltókat, találmány áruházi demonstrálásához felvesszünk. Cég. pontos cím.

Zárva van ez a kis, nem sok jóval biztató textilesbolt, de előtte már két tucat kikiáltó-jelölt szorong. A jólöltözöttséggel ugyan itt-ott némi baj van, kissé kopottak, megviseltek, elnyűttek ezek az emberek, de azért valamennyi reménykedik abban, hogy az áruház követelményeinek meg tud felelni. Kinyitják a boltot, kevés áruval rendelkező kirkakat mögött félhomályban derengő lyuk, két pultal, pár polccal. Magas, szürkeruhás férfi fogadja a kikiáltójelölteket, hangján érzik öntudata, hogy ő most kenyeret ad. Ugy beszél, mintha legalább havi tizezer leies ajándékot adna mindenkinek, ellenszolgáltatás nélkül.

— Várjanak — mondja fölényesen.

Piszmog valamit szemmel láthatóan minden igyekezetével azon van, hogy az elfoglaltság látszatát keltse. Amikor érzi, hogy ez a kísérlete sikerrel jár, odafordul az emberekhez:

— Kérem, az ügy nem aktuális, de van itt valami más. Egy találmány bevezetéséről van szó. Szenzációs cikk, megkereshet vele mindenki százötven-kétszáz leit naponta.

— Megóvja a nyakkendőt a gyűrődéstől — mondja. Ahogy dicséri a „szenzációs reklámcikket“, nemcsak a vállalkozó haszna, hanem a feltaláló öntudata is szól belőle. Ugy beszél, mintha megajándékozná a világot ezzel a rendkívüli nyakkendőbetéttel, amelyet már mindenki epedve várt. A „jólöltözött kikiáltóknak“ az a feladatuk, hogy az uccán csináljanak reklámot és adják el a közönségnek a betétet.

Szöveget is kapnak, amelyet „kifogástalan érthető románsággal kell megtanulniok és a demonstrációhoz szükséges ügyességgel és agitálással“ telekürtölniök az uccákat. A demonstrálás szövege két pontból áll, a pontok úgy látszik, lélegzési szüneteket jelentenek, végül, mint a leghatásosabb vevőfogó a következő mondat:

„Jellemző a találmány jelentőségére, hogy a román találmány Franciaországban, a francia nyakkendőipar körében óriási felzudulást okozott és a találmány franciaországi terjesztőinek félmillió frankot kínált a találmány elsüllyesztéséért. Nálunk is mozgolódnak az érdekeltek.“

Valaki csendesesen megjegyzi:

— Ezek is legalább félmillióval becsülték tul a talál-
mány értékét.

A kikiáltók lelkesedése erősen lehül szavai nyomán,
különösen akkor, amikor kiderül az is, hogy kétszáz lei be-
fektetés kell az üzlet megkezdéséhez. Amire arra kerül a
sor, hogy ki vállalkozik a demonstrálásra, hárman maradnak.
Ezek is azzal, hogy délután hozzák a pénzt.

Az nccán elmenőben csendesesen megjegyzi az egyik:

— Neki sincs kétszáz leie.

Mozi a Harmadik Birodalomban

(Berlini levél a szerkesztőhöz)

A Harmadik Birodalomban most kétfajta giccs van: *a véres és az erotikus*. A szindarabokban és minden új hazafias film-
ben, akár „S. A. férfitűz“-nek, akár „Horst Wessel“-nek, vagy
bármilyen másnak hívják, a hangsúly mindig az
ütésen, szuráson, verekedésen, lövöldözésen és
botrányjeleneteken van. A „Horst Wessel“-film
telítve van ilyenekkel és éppen most készít
változatosság okáért a „Berolina-kulturfilm“
egy háborus Skagerrak-filmet, amelynek „Né-
met hősök a tengeren“ lesz a címe.

Az eddigi eredményekből azonban azt
lehet megállapítani, hogy a nemzeti szocialista filmek. ame-
lyektől hatalmas eredményeket vártak, mingyárt az első be-
mutatásukon megbuktak. A német nép napról-napra elég
borzalmat lát, legalább a moziban akar valami mást is látni.
A bukást enyhíti azonban, hogy — kivált kisebb helyeken —
ezeket a filmeket nemcsak az S. A.-emberek, hanem mun-
kások és tisztviselők számára is kötelezővé teszik. Ez azon-
ban mind nem segít a „gleichschaltott“ mozikon és a „mér-
sékelt ár“ sem lendít annyit rajtuk, hogy deficitjeiket fődöz-
zék. A mozitulajdonosok ezért inkább a már bevált erőfor-
rásokhoz folyamodnak,

Az erotikus giccsket kultiválják, amelyekkel az Ufa és
a többi gyárak különben is elárasztják a piacot. Ezekben
aztán sem új szellemről, sem művészi ujjításról nincs szó.
Nemzeti ujjászületés ide, Gleichschaltung“ oda, a gróf ur a
mozivásznon továbbra is a szegény varrólánynyt veszi el fele-
ségül, a bankár továbbra is szép szóke titkárnőjébe lesz
szerelmes, őnagysága továbbra is „későbbi házasság céljából“
fess soffört szerződöttet, a kopasz báró továbbra is a bárleány
rózsaszín arcocskáját simogatja és — a kasszák megtelnek,

mert ilyesmit az emberek továbbra is szívesen néznek és a szigorú cenzor is megértően nevet .

Régebben ezt az egészet „zsidóaszfaltgiccs-nek, most ezt „népművészet“-nek hívják. A gyerek új nevet kapott, de régi rossz szokásait megtartotta.

Azonban, hogy valami „ujat“ is hozzanak, a film lényegének teljes félreismerésével, a klasszikusokhoz folyamodnak. „Katonaszerencse“ címmel most forgatnak egy filmet, amely Lessing „Minna von Barnhelm“jéből van szabadon átdolgozva. Azonkívül most készül egy Wilhelm Tell-film „Terra“ néven. Hogy a horogkeresztes lobogók és a Gesslerkalap között a szolgaságba süllyesztett Németországban mennyire kívánkozik az összehasonlítás, azt a cenzorok nem veszik észre.

Valójában művészileg egyenesen esztelenség a klasszikus darabok megfilmesítése, mert a klasszikus daraboknál nem a kép, hanem a beszéd minden.

De azért a német filmemberek csak filmezzék Tell Vilmost. *A szabadság szellemét ugyanis nem lehet gleichschaltolni*, akár Tell Vilmos ruhájában, akár betiltott írások formájában jelentkezik.

H.

— Hogyan sikerült Szendreynek leszerelni a színügyi nagytanácsot ?

Kohn ama emberek közé tartozik, akik rengeteget beszélnek. Ha megered a nyelve, nem lehet megakadályozni, hogy ne beszéljen addig, míg a hallgatóságának a feje bele nem fájul.

A minap Kohn, Grün, Weiss és Schwarz beültek egy étterembe ebédelni. Persze, amint helyet ioglaltak, Kohn rögtön elkezdett beszélni és a míg az ételeket nem hozták, folyton beszélt. — Amíg ettek csend volt, de alig nyelte le Kohn az utolsó falatot, már megint beszélni kezdett. A többiek dühösek voltak és különösen Grün dühöngött, aki szintén szeretett volna beszélni, de Kohntól egyáltalán nem tudott szöhozz jutni.

Grün dult-fult, hápogott, a kezével integetett. végre Weisshez fordult és dühösen sugta oda neki :

— Nur einmal soll er krepacen, dann ist er verloren.

— Minden cikkért írója felel. — Az „Erdélyi Élet“ hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

a mocsár lecsapolása helyett

(Arad) Lapunk más helyén — bukaresti tudósítás nyomán — kártyabarlangokról írunk és arról, hogy a társadalom sok rétegéből az egyik a kártyajáték élődíjeiből rekrutálódik. Jeles társadalmi rendünk talajában azonban az élődíjségnek egyéb rétegei is humuszosodnak.

Ilyen az álhirlapírók rétege is.

A megkülönböztetés persze csak ott könnyű, ahol az *álhirlapokról* ismerhetjük meg őket, ahol a „szerkesztő urak“ működése a zsalórásiig terjed széles skálában.

Nem egyszer indították meg ellenük a ciánózási eljárást, nem volt annak sikere sohasem. Ahol milliós jogos és jogtalan üzleti érdekkapcsolat a nyilvánosság fényétől elzárta éli életét, ott nyugodtan mondhatta egyszer valaki a sajtóélődíjség védelmében:

Bizonyos, hogy a kukacok utálatosak, de mégis segítenek eltakarítani a döögöket!

A mai társadalmi rend termeli ki az üzleti, családi, politikai titkok élődíjeit és a *kis szipolyok* mellett a *nagyvágók* tán még bejáratosabbak a bankok és vállalatok sajtóreferenseihez.

Az erkölcsi probléma nem ott vetődik fel, amikor a „szerkesztő ur“ mint újságíró grasszál hangosan és undokul kávéházak, éttermek sajtókedvezményes árain, a színház potyajegyén vagy amikor a bankigazgatónál ezer leiert kunyerál és száz leiel kegyelemben elbocsátják, avagy bámulatos találékonysággal még a szabadalmazott házikók szabadjegyét is kivívja magának a primártól.

Legyen álhirlapírás az is, ha a köztisztesség érdekében beszélni kellene és a közérdek nyílt szavakat követelne, akkor csak a pénz beszél és a kutya ugat. És akkor is álhirlapírás legyen az irás, ha a seprü azért seper szemetet, mert nem pénzt seperhet.

Mindezek okából kemény fába vágta a fejszéjét a temesvári Újságírószervezet, amely, nagyon helyesen, tenni akar valamit az elmélyült fertőben nagyon is elszaporodott élődíjség ellen. Szó volt arról is, hogy a rendőrség is megpróbálkozik a maga eszközeivel és hogy a többi között csak az Újságírószervezet által igazolt hivatásos újságírók utleveledébe írják be a jövőben ezt a foglalkozást.

Féreghalászat a mocsár lecsapolása helyett.

Több a semminél. Az igazi újságírók ismertetőjele nem egyszer éhbéren végzett nehéz, felelősségteljes munka, a felkészültség és a rátermettség a világ közvéleményének és csak annak szolgálatában.

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmából. Az „Erdeleyi Élet” állandó eredeti rovata

New-Yorki levél

Amikor valami „jelenkori” dologról beszélünk ezzel olyasmit jelzünk, ami nem különbözik tőlünk. Viszont a „modern” szó tiltakozás a mult ellen.

Ugy látszik, a jelenkori művészet, legalább is az iparművészet, „modern” hadat üzen a harminc, negyven év előtti iparművészetnek.

A Newyork Herald azt kérdezi, vajjon mi lehet ennek az oka? Vajjon izlésünk egyszerűsödik-e, s annyira értelmi lényekké váltunk, hogy immár semmiben se lehetjük kedvünket, ami nem egyszerű. Annyi bizonyos, hogy a berendezésekben, butorokban a mai amerikaiak egyáltalán nem szenvedhetik azt az építést, melynek nincs egyszersmint gyakorlati haszna is.

De azért a vásból, acélból, vagy üvegből való „modern” tárgyak nehezen terjednek el. A legnagyobb kényelmet és tisztaságot biztosítják, mert a közönség nagyon is hozzá szokott a fából való tárgyakhoz.

Hajdanában őseink zömök, tartós, óriási butorokat használtak. Emlékezhetünk még azokra az ágyakra, melyek olyan magasak voltak, hogy egy széken, vagy egy létrán kellett beléjük lépni. Divatjukat multák a nagy pohárszékek is. Ma már csak olyanokat használnak, melyek kecsesek s könyvedek is.

Az önmagáért való diszítés tehát megbukott.

Austin Chamberlain

angol államférfi, egyetemi tanulmányait Cambridgeben végezte, ahol a kollégiumban lakott. Ebben a kollégiumban, mint a legtöbb angol egyetemen, a diákok egész tanulmányi idejük alatt mindig ugyanabban a szobában laknak.

Chamberlain, mint egyetemi hallgató nagyon szerény ifju volt, s ha nőkről kezdtek előtte beszélni, rögtön elpirult. Ezért diaktársai folyton bosszantották.

Egy napon meglátogatta az unokanővére.

— Ah, te vagy? — szólta Chamberlain. — Ho! van a mamád?

— Egyedül jöttem, — felelte a leány.

— Egyedül? Mit fognak szólni a barátam, ha itt találunk?

Ebben a pillanatban kopogtattak az ajtón.

— Oh, Istenem, mit csináljunk?... Rejtőzködj ide a paraván mögé, — sugta az ifju, majd fennhangon kiáltotta:

— Szabad!

Egy idősebb ur lépett a szobába és bocsánatot kért az alkalmatlankodásért. Elmondta, hogy most jött meg Indiából és látni akarta az ő régi kollégiumi szobáját, ahol négy esztendő telt, negyvenöt évvel azelőtt.

— Tessék helyet foglalni, — szólt az ifju.

— Ugyanaz a régi asztal, — mondta a vendég eléréskenyülve. — Ugyanaz a régi szék. Ugyanaz a régi paraván.

Ekkor meglátta a paraván mögött a leányt, mire nevetve mondta:

— Ugyanaz a régi bohóság.

— Də uram, — szólt az ifju elvörösödve, az unokanővérem ő.

— Oh, oh, — ellenkezett az öreg nevetve, — ugyanaz a régi füllentés.

Az esernyő negyven évszázada

Páris esernyőárusainak évente tartott bálján legutóbb éjjel tájban megszakították a mulatságot, hogy megnézzék a nap- és esernyő fejlődésének jelmezes szemléjét. Második Szalmanasszár assir királyé az első napernyő használatának az érdeme, az, ki a történelmi szemlélet megnyitotta, fehér és rózsaszín ernyővel mutatta be az ernyők őseit. Utána következett a menetben egy mandarin, jobbán Szép Helénával, akinek Menelausa Nagy Károly volt, egy gazdagon himzett hatalmas ernyő hordozója. A királyok, a basák, a királyasszonyok nagy komolyan vonultak föl, az ernyők számtalan változatait tartva kezükben. Minden másodperc egy évszázad. Az érdekes látványosság a maga összességében az emberiségnek negyven századon át a nap, az eső és a szél ellen vívott küzdelmét jelenítette meg-

Választási boltok Párisban

A legutóbbi francia képviselőválasztásokra a plakátok és mozi, a gramofon és a rádió mellett akcióba lépett egy új korteszerszám is. Párisban megnyílt egy bolt, amely magát „választási bolt“-nak (boutique aux elections) nevezi. Ebben a boltban bármely párthoz tartozó jelöltek mindent kaphatnak, ami a győzelemhez szükséges. A bolt vállalkozik népgyűlések és körmenetek rendezésére, gondoskodik szónokokról és a gyűléstermek védelméről. Kétszáz ezer frankért már meglehetősen nagyarányú választási mozgalmat lehet megrendelni.

német zeneszerző 1872-ben a bécsi zeneegylet hangversenyén dirigált és ekkor történt meg különben híres kürtjátékkal, Richard Lévyvel, hogy egy hamis hangot fújt. Fritz Mauthner, akkoriban kedvelt bohózatíró, Lévynek jóbarátja, ott ült a hallgatóság első sorában és a hamis hangra nevetni kezdett. A dolgot később szóvá tették az előcsarnokban összegyűlt művésztársaságban is és akkor Wagner kifejtette, hogy mennire helytelen dolog kinevetni a művészt azért, mert egyetlen hamis hangot fuj. Inkább azt kellene csodálnunk, hogy az annyira nehezen kezelhető bádogszerszámból ily szép hangokat tud csinálni.

Wagner után azonban Lévy nekirontott barátjának, ilyenformán:

– Igazán nem volt helyes, hogy ön nevetett egy hamis hang miatt. . .

Amikor Mauthner mosolyogva védekezni próbált, a ravasz trombitás így szólt:

– Nem, kedves uram, nemcsak helytelen, de hálátlan-ság is volt. Mert látja, én végignéztem az ön összes bohózatait és — egyetlenegyszer sem nevettem.

Életbölcesség

Frederic Abelous írja:

Az öröm úgy elválasztja egymástól a boldogtalanokat, mint a verőfény a kísérleteket.

BCU Cluj Central University Library Cluj

*

A bölcs, akinek igazat adnak, nem tud mit csinálni ezzel az adománnyal.

*

Különös dolog. Szüleimet sohase tudtam úgy látni, mint egészen valódi lényeket. Őszintén szólva így vagyok mindazokkal, akik közel állanak hozzám s akikhez valami nagy vágy fűz, vagy akikkel valami nagy vágy hoz ellentétbe. Igazán valódiak számomra a közönyösek. És még furcsább dolog, hogy az előbbi lények, akiket nem tudok valódiaknak tartani, tüstént azok lesznek, mihelyt meghalnak. A halál szétrebbenti róluk azt a fénykört, mely elszigetelte tőlem s bizonyos idegen légkörrel zárta el érzékeimtől. Akkor éppoly valódiaknak tetszenek szememben, akár a föld, mely elnyeli őket.

*

Az a boldogság, melyet legtöbb szerettünk kíván nekünk, börtön, melynek kulcsával ők rendelkezhetnek.

*

A halottak arca úgy feloldódik emlékezetünkben, mint a ragasztószer a vízben.

Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben!

— Nem tud egy centerhalfot szerkesztő ur?

— Nem én, de minek ma-
gának, Szemfülessy?

— Egy center-
halfra volna szük-
ségem, ugyanis a
petrozsényi uj ala-
kulat aradi szár-
mazásu centerhalf-
ja sulyosabban megsérült és
a petrozsényiaknak uj közép-
fedezet keil.

— Mióta foglalkozik maga
játékosközvetítéssel?

— Azóta, tetszik tudni, amióta
ezzel keresni lehet..

— Hát lehet ezzel keresni?

— Én nem szóltam semmit...

— Mi újság a Nemzeti Baj-
nokságban?

— Az aradi első osztályu
egyesületek egységesen lépnek
fel a Nemzeti Bajnokságban
szereplő egyesületekkel szem-
ben és véres bosszút állnak a
Kinizsi és Ripensia aradi vendé-
gjátékaért. Elsősorban, fél-
reértve a Nemzeti Bajnokság-
ban játszó egyesületek konkur-
renciájától való félelmet, hét-
ről-hétre lejátszák bajnoki
meccseiket, függetlenül attól,
hogy Nemzeti Bajnoki mérkő-
zés van-e, avagy nincsen. Így
azután október közepére el-
készülnek a bajnokság őszi
fordulójával és azután kezde-
tét veszi a célbalövés.

— Miféle célbalövésről be-
szél maga?

— Arról a célbalövésről tud-
niillik, amelyet a kerületi baj-
nokságban játszó egyesületek
terveznek a Nemzeti Bajnok-
ságban szereplő egyesületekkel
szemben. Arról van ugyan is
szó, hogy a bajnokság őszi
fordulójának befejezése után
sorbaveszik a Nemzeti Bajnok-
ságban szereplő más városbeli
szabad csapatokat és vendégül

látják őket egy-egy barátságos
mérkőzésre, amiáltal a Nem-
zeti Bajnokságban játszó egye-
sületek programját „lövik le“.

Van valami turahire?

— Hogyne volna, hiszen ked-
venc témám a NAC csak ép-
pen a minap tért haza dicstel-
jes turájáról. A derék vára-
diaknál (?) a válogatással volt
egy kis baj.

— Milyen válogatással?

— Az ellenfelek megváloga-
tásával. A téli veretlen turán
ugyanis még véletlenül sem
tudtak egy olyan ellenfelet ki-
fogni, amelytől vereséget lehe-
tett volna szenvedni. A nyári
tura válogatása már gyengéb-
ben sikerült, mert néhány dön-
tetlen mellett két vereség is
kicsuszott.

— Bár már maga is kicsuszna
innen.

— Azonnal kicsuszom, csak
még azt szeretném megkér-
dezni szerkesztő urtól, tudja-e
mit csinált egyik aradi elitklub
vezetősége, amikor a mai csa-
társorát látta játszani?

— Na, mit?

— Barbusult. És azt tudja-e
szerkesztő ur, hogy hívják azt
akinek az ATE csatársor já-
téka nem tetszik?

— ??

— Bellaikus.

— Bellaikus? Nem rossz, de
Szemfülessy, kuss, sokkal jobb.

W.

Amerikában élő hozzátartozóit felkutatja

(Észak, Közép, Délamerika)
jelenlegi viszonyairól pontosan
informálja, amerikai örökségi
ügyekben eljár, ottani követelések
behajtását s minden egyéb meg-
bizást vállal az

O F R A - I R O D A

Arad, Str. Alexandri (Salacz-u.) 5.

ERDÉLYI HÍRLAP

a romániai magyarság legnívósabb, legnépszerűbb napilapja.

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

A „REGGEL”

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicara 1.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

Divatáruháza Arad, Sírada Bratianu (Weitzer-János-ucca 2. Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztim és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 00 00 00

Őszi angol és francia divatlapok érkeztek a „REVÜ” SZALONBA

CSONT

elsőrendü uriszabósága, volt Deák F.-u. 15.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

Kiadja az „Erdélyi Élet” Lapkiadó Vállalat.

Tip. Lovrov, Arad